

Sygn. akt III AUa 1501/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska (spr.)

del. SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant: sekretarz sądowy Monika Nagy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 listopada 2017 r. w Ł.

sprawy **H. R. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę

na skutek apelacji H. R. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 12 października 2016 r. sygn. akt IV U 1911/16

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje H. R. (1) prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2016 roku;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. na rzecz H. R. (1) kwotę 390 (trzysta dziewięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.**

Sygn. akt III AUa 1501/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 23 marca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił H. R. (1) prawa do emerytury w obniżonym wieku na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganego co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych a jedynie 1 rok 9 miesięcy i 20 dni. Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do stażu szczególnego okresu od 5.09.1973r. do 8.04.1977r. i od 2.05.1977r. do 19.05.1978r., gdyż w wystawionym świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach charakter prac jest niezgodny z rozporządzeniem z 7.02.1983r. oraz od 17.06.1978r. do 18.08.1985r. i od 6.08.1991r. do 28.02.1992r. z uwagi na brak świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od tej decyzji H. R. (1) wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury podnosząc, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach od 5.09.1973r. do 8.04.1977r. i od 2.05.1977r. do 19.05.1978r. w Spółdzielni (...) w P. oraz w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 17.06.1978r. do 18.08.1985r. i od 6.08.1991r. do 28.02.1992r.

jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Wnioskodawca do odwołania załączył świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 18.11.2011r.

Kolejną decyzją z 28 kwietnia 2016 r. organ rentowy ponownie odmówił H. R. (1) prawa do emerytury w obniżonym wieku wskazując na brak wykazania 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach. Organ uwzględnił wnioskodawcy okres 5 lat 5 miesięcy i 8 dni stażu szczególnego, nie zaliczył natomiast do tego okresu zatrudnienia od 5.09.1973r. do 9.09.1974r. oraz 17.06.1978r. do 18.08.1985r., od 29.06.1987r. do 6.08.1991r. i od 1.01.1992r. do 28.02.1992r. podnosząc, że stanowisko pracy nie zostało podane zgodnie z zarządzeniem resortowym. Jednocześnie organ rentowy uchylił decyzję z 23.03.2015r.

Wnioskodawca zakwestionował również stanowisko organu rentowego zawarte w powyższej decyzji podnosząc, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych zarówno w Spółdzielni (...) w P., jak i w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. - Delegatura w D. jako mechanik w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, a później jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Zaskarżonym wyrokiem z 12 października 2016r. Sąd Okręgowy w Sieradzu oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji z 28 kwietnia 2016r. (1) i umorzył postępowanie wywołane odwołaniem od decyzji z 23 marca 2016r. (2).

Sąd I instancji ustalił, że H. R. (1), urodzony (...), złożył w dniu 23 lutego 2016 r. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku złożył. Przed organem rentowym złożył oświadczenie, że nie należy do Otwartego Funduszu Emerytalnego. Ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. wykazał staż ubezpieczeniowy w wymiarze ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Do wniosku o emeryturę w obniżonym wieku wnioskodawca załączył świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 3.02.2016 r., z którego wynika, że pracował w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, tj. na stanowisku wskazanym w wykazie A, dziale 8, pozycji 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez okres 1 roku 9 miesięcy i 20 dni. Następnie wnioskodawca złożył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z (...) Przedsiębiorstwa (...) w Ł., z którego wynika, że kierowcą samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony H. R. (2) był w okresie zatrudnienia w tym Przedsiębiorstwie od 17 czerwca 1978 r. do 31 maja 1992 r.

Ze świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z 18 listopada 2011 r. wynika, że od 9 września 1973 r. do 9 września 1974 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych w kanałach remontowych przy remoncie pojazdów mechanicznych. Natomiast od 10 września 1974 r. do 19 maja 1978 r. pracował również w warunkach szczególnych, jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Świadectwo z takim stwierdzeniem zostało załączone do akt rentowych po wydaniu pierwszej objętej sporem decyzji.

Z przebiegu zatrudnienia wynikającego z akt kapitałowych i z akt o świadczenie emerytalne wynika, że H. R. (1), jako monter samochodowy a później jako kierowca w Spółdzielni (...) pracował od 7 września 1973 r. do 19 maja 1978 r. Następnie wnioskodawca pracował jako kierowca samochodu ciężarowego w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. - Ekspozytura w D. od 17 czerwca 1978 r. do 31 maja 1992 r. W późniejszym okresie, od czerwca 1992r. wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą – usługi transportowe, które wykonywał jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

H. R. (1) w dniu 20 czerwca 1973 r. ukończył (...) Szkołę Zawodową - (...) w C. uzyskując zawód mechanika pojazdów samochodowych. Jako wykwalifikowany mechanik pojazdów samochodowych rozpoczął pracę w Spółdzielni (...) w P., którą wykonywał od 5 września 1973 r. do 19 maja 1978 r. W pierwszym okresie zatrudnienia, tj. od 5 września 1973 r. do 9 września 1974 r. świadczył pracę jako monter-mechanik samochodowy w brygadzie mechaników obsługujących naprawę i remont pojazdów, które posiadała Spółdzielnia (...) w P.. Warsztatem, w którym

naprawiał samochody, była szopa z jednym stanowiskiem kanałowym i z jednym stanowiskiem bezkanałowym. Warsztaty dysponowały placem, gdzie naprawy odbywały się na wolnym powietrzu. Praca wnioskodawcy polegała w większości, jako młodego pracownika, na naprawie samochodów na wolnym powietrzu. Naprawiał części podwozia, resorów, silników, układów jezdných. W tym celu wnioskodawca podkładał kratkę, dokonywał napraw, wymian. W kanale remontowym wnioskodawca pracował rzadko, za pozwoleniem brygadzysty. Jednocześnie pracowało do 4 mechaników samochodowych, każdy miał przydzielony swój samochód. W kanale remontowym pracowali starsi, bardziej doświadczeni, mechanicy. Wnioskodawca, jako młody pracownik, naprawiał w przeważającej mierze samochody ciężarowe na wolnym powietrzu.

Od 10 września 1974 r. do 24 kwietnia 1975 r., tj. do momentu powołania do odbycia zasadniczej służby wojskowej, wnioskodawca był pomocnikiem kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W tym czasie wnioskodawca pomagał kierowcy przy wszystkich pracach związanych z obsługą samochodu: przy zapinaniu burt, mocowaniu ładunku, zakładaniu plandeki, prawidłowym wyjeździe. Nie kierował pojazdem samodzielnie, nie posiadał bowiem uprawnień do prowadzenia samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Był pomocnikiem kierowcy siedzącym obok kierowcy pojazdu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym 3,5 tony.

Zasadniczą służbę wojskową wnioskodawca odbywał od 25 kwietnia 1975 r. do 8 kwietnia 1977 r. podczas zatrudnienia w Spółdzielni (...) w P.. Po jej odbyciu powrócił do pracy w tym samym zakładzie od 2 maja 1977 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W dniu 12 kwietnia 1977 r. wnioskodawca zdobył bowiem uprawnienia do prowadzenia pojazdów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym 3,5 tony. Pracę w tym charakterze wnioskodawca wykonywał od 2 maja 1977 r. do 19 maja 1978 r., tj. do końca zatrudnienia w Spółdzielni (...) w P., czyli przez 1 rok i 18 dni.

W (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Oddział w D. wnioskodawca zatrudniony był od 17 czerwca 1978 r. do 31 maja 1992 r., tj. łącznie przez 13 lat 11 miesięcy 15 dni. W tym okresie od 31 sierpnia 1985 r. do 19 czerwca 1987 r., jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym 3,5 tony, pracował w T. N. Huta i okres ten został uznany przez organ rentowy jako praca w szczególnych warunkach w pierwszej objętej sporem decyzji. Nadto podczas zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Oddział w D. wnioskodawca, oprócz w/w pracy eksportowej uznanej przez organ rentowy, przebywał na urloпах bezpłatnych, łącznie w rozmiarze 2 miesiące, od 7 sierpnia 1991 r. do 31 grudnia 1991 r. i od 1 marca 1992 r. do 31 maja 1992 r. Były to okresy nieświadczenia pracy - urloпы bezpłatne niewykorzystywane na pracę eksportową, jak to miało miejsce w okresie od 19 sierpnia 1985 r. do 28 czerwca 1987 r. W pozostałym okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) wnioskodawca pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony kierując posiadanymi przez to Przedsiębiorstwo pojazdami Z. i S. o różnym przeznaczeniu, czyli wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Sąd I instancji podkreślił, że charakter pracy wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w P. i w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. został ustalony na podstawie dokumentacji zawartej w aktach osobowych. Z akt tych wynika, że wnioskodawca pracę kierowcy pojazdów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony rozpoczął dopiero od 2 maja 1977 r., po odbyciu zasadniczej służby wojskowej i uzyskaniu w kwietniu 1977 r. uprawnień do prowadzenia tego rodzaju pojazdów. Sąd podniósł, że z akt osobowych oraz z zeznań świadka wynika, że przed tą datą od 5 września 1973 r. do 9 września 1974 r. wnioskodawca zajmował stanowisko montera samochodowego, przy czym nie wykonywał swojej pracy w kanałach remontowych. Pracę w kanałach remontowych świadczył jedynie sporadycznie, gdyż obowiązki mechanika napraw samochodowych wykonywał na wolnym powietrzu. Od 10 września 1974 r. do 24 kwietnia 75 r. wnioskodawca był pomocnikiem kierowcy i zajmował się czynnościami niezwiązanymi bezpośrednio z kierowaniem tego pojazdu tylko pomagał przy zapinaniu burt, plandek, ogólnie, jako pomocnik kierowcy towarzyszący pracy kierowcy.

Sąd podkreślił, że z akt osobowych oraz z treści wiarygodnych zeznań świadków A. P. i A. T. wynika, że okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. wnioskodawca wykonywał pracę kierowcy samochodu

ciężarowego. Przedsiębiorstwo to zajmowało się głównie transportem, usługami transportowymi, ciężkim sprzętem transportowym. W zakresie niekwestionowanym Sąd pominął dowód w charakterze świadków R. J. i S. W..

Mając na uwadze powyższe ustalenia oraz biorąc pod uwagę przesłanki do nabycia emerytury w obniżonym wieku wskazane w art. 184 ust. 1 i art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Sąd Okręgowy stwierdził, że H. R. (1) na dzień 1 stycznia 1999 r. nie spełnił wymaganej przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Sąd podniósł, że inne przesłanki nie były kwestionowane i Sąd uznał je za spełnione. Wnioskodawca ukończył 60 lat, nie należy do Otwartego Funduszu Emerytalnego, złożył wniosek o emeryturę w obniżonym wieku i wykazał posiadanie stażu sumarycznego w rozmiarze co najmniej 25 lat na 1 stycznia 1999 roku.

Sąd nie podzielił stanowiska wnioskodawcy, że cały okres jego zatrudnienia w Spółdzielni (...) w P. oraz w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. był okresem pracy w warunkach szczególnych. Podniósł, że do pracy w warunkach szczególnych podlega zaliczeniu praca wnioskodawcy w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony – jako wymieniona w Wykazie A Dział VIII - w transporcie i łączności - punkt 2. Tego rodzaju pracę wnioskodawca wykonywał jedynie od 2 maja 1977 r. do 19 maja 1978 r., czyli przez okres 1 roku i 18 dni. Bowiem dopiero po odbyciu służby wojskowej, którą skarżący zakończył 8 kwietnia 1977 r., w dniu 12 kwietnia 1977 r. zdobył uprawnienia kategorii C uprawniające do prowadzenia samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony. Od 2 maja 1977 r. do końca zatrudnienia w Spółdzielni (...) wykonywał taką pracę kierowcy samochodu ciężarowego samodzielnie. Przed wojskiem wnioskodawca był jedynie pomocnikiem kierowcy, a zatem nie była to praca wymieniona w Wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., jak też w Wykazie A uchwały numer 80 Zarządu Centralnego Związku (...).

Do pracy w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy nie zaliczył także początkowego okresu pracy wnioskodawcy w Spółdzielni (...) od 5 września 1973 r. do 9 września 1974 r., gdyż jako mechanik - monter napraw samochodowych nie wykonywał on pracy w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych. Jego praca była przeważającej większości wykonywana na zewnątrz pod samochodem, na placu. Tylko sporadycznie wnioskodawca dokonywał napraw w kanałach remontowych. A do pracy w warunkach szczególnych podlega zaliczeniu - zgodnie z Wykazem A Dział XIV - prace różne - praca wykonywana w kanałach remontowych.

W konsekwencji Sąd I instancji zaliczył wnioskodawcy do stażu szczególnego okres jego pracy w Spółdzielni (...) w P. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony od 2 maja 1977r. do 19 maja 1978r., tj. 1 rok 18 dni. Odnosząc się do okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 17 czerwca 1978 r. do 31 maja 1992 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł., Sąd wskazał, że łącznie z okresem zatrudnienia w T. Nowej Huty od 19 sierpnia 1985 r. do 19 czerwca 1987 r. przez rok 9 miesięcy i 20 dni, stanowi on pracę w warunkach szczególnych przez 13 lat 9 miesięcy i 15 dni. Sąd wyłączył z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Przedsiębiorstwie (...) okres 2 miesięcy przebywania na urlopie bezpłatnym, w którym to czasie wnioskodawca nie wykonywał pracy. Sąd stwierdził, że okres pracy wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w rozmiarze 1 roku i 18-tu dni łącznie z okresem pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...), tj. 13 lat 9 miesięcy i 15 dni, daje wnioskodawcy łącznie 14 lat 10 miesięcy i 3 dni pracy w warunkach szczególnych w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Tym samym nie spełnił on na 1 stycznia 1999 r. przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych Sąd I instancji nie zaliczył również okresu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej, wskazując, że prawo jazdy kategorii C uprawniające do prowadzenia pojazdów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wnioskodawca uzyskał dopiero po wojsku - 12 kwietnia 1977 r. i dopiero po tym czasie, zgodnie z umową o pracę i zakresem czynności znajdujących się w aktach osobowych (...) Przedsiębiorstwa (...), od 2 maja 1977 r. do końca zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie, czyli do 19 maja 1978 r. wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym pow. 3,5 tony. Z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Sąd wyłączył okresy pobytu na urlopie bezpłatnym nie

wykorzystywanym na inną pracę, chociażby pracą eksportową, ale w warunkach szczególnych. Stąd też Sąd nie uznał pełnego okresu pracy w tym przedsiębiorstwie, tj. 13 lat 11 miesięcy 15 dni, a jedynie - 13 lat 9 miesięcy i 15 dni.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy uznał, że odmowa przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku była zasadna i dlatego na podstawie art. 477.¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z 28.04.2016r.

W zakresie decyzji z 23.03.2016r., która została przez organ rentowy uchylona, Sąd umorzył postępowanie na podstawie art. 355 k.p.c. wskazując, że orzekanie co do decyzji uchylonej stało się zbędne.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył H. R. (1), zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, polegający na niezgodnym z rzeczywistym stanem rzeczy przyjęciu, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w okresie od 5 września 1973 r. do 9 września 1974 r., od 10 września 1974 r. do 24 kwietnia 1975 r. i od 25 kwietnia 1975 r. do 8 kwietnia 1977 r. w Spółdzielni (...) w C. Oddział w P. nie była pracą w szczególnych warunkach wykonywaną przez niego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

- art. 108 ust. 2 w związku z art. 107 ust. 1 i 2 ustawy z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, w brzmieniu obowiązującym na dzień 8 kwietnia 1977 r., i § 6 rozporządzenia z 1968 r. w związku z art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej przez ich niezastosowanie w sprawie, powodujące niezaliczenie wnioskodawcy do okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze okresu służby wojskowej, w którym wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego z przyczepami o masie powyżej 3,5 tony,

- naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, iż wnioskodawca H. R. (1) nie spełnia wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury, co miało istotny wpływ na odmowę przyznania prawa do emerytury,

Wskazując na powyższe zarzuty ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Sieradzu. Nadto skarżący wniósł o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie jest spełnienie przez ubezpieczonego określonej w art. 184 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016r., poz. 887) przesłanki legitymowania się na dzień 1 stycznia 1999r. co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. Poza sporem jest bowiem, że skarżący wiek 60 lat osiągnął w dniu 15 grudnia 2015r., nie jest członkiem OFE i na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił ogółem ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Nie ulega wątpliwości, że ciężar dowodu dotyczący spełnienia wszystkich przesłanek nabycia prawa do emerytury spoczywa na ubezpieczonym, który w postępowaniu przed organem rentowym zatrudnienie w szczególnych warunkach może wykazać przedkładając stosowne świadectwo pracy lub zaświadczenie pracodawcy stwierdzające rodzaj zatrudnienia i stanowiska pracy zajmowane w poszczególnych okresach, natomiast w postępowaniu sądowym, gdzie tego rodzaju ograniczenia dowodowe nie obowiązują, wykonywanie pracy w szczególnych warunkach może być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi, w tym także o charakterze osobowym, to jest zeznaniami świadków. Należy przy tym pamiętać, że emerytura przewidziana w art. 184 ww. ustawy o emeryturach z rentach z FUS to świadczenie szczególne, gdyż przyznawane jest w drodze odstępstwa od zasady związanej z osiągnięciem

powszechnego wieku emerytalnego. Z tego powodu, wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie tego świadczenia muszą być wykładane w sposób ścisły i precyzyjny. Praca w szczególnych warunkach, prowadząca do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, to wyłącznie praca wymieniona w wykazie A stanowiącym załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. O uznaniu zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach nie decyduje treść dokumentów wystawionych przez pracodawcę, ani nazwa stanowiska pracy, lecz rodzaj powierzonych pracodawcy pracy i jej wykonywanie w warunkach określonych w § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonywanie przez ubezpieczonego pewnych czynności, nawet w trudnych dla organizmu warunkach, jeżeli nie można ich zakwalifikować pod jedną z pozycji z wykazu A lub B, uniemożliwia potraktowanie takiego zatrudnienia jako mającego znaczenie z punktu widzenia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 1 czerwca 2010 r. II UK 21/10, LEX nr 619638; z 10 kwietnia 2014 r. II UK 395/13 LEX nr 1455235).

W realiach rozpoznawanej sprawy organ rentowy w postępowaniu administracyjnym, w oparciu o dowody z dokumentów, stwierdził, że charakter wykonywanego przez wnioskodawcę zatrudnienia w okresach zatrudnienia w Spółdzielni (...) w P. od 5.09.1973r. do 9.04.1974r. oraz w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 17.06.1978r. do 18.08.1985r., od 29.06.1987r. do 6.08.1991r. i od 1.01.1992r. do 28.02.1992r. nie kwalifikuje się jako okres pracy w szczególnych warunkach, co stało się podstawą wydania decyzji o odmowie przyznania emerytury w wieku obniżonym. Wnioskodawca, kwestionując prawidłowość decyzji organu rentowego, w toczącym się przed Sądem postępowaniu odwoławczym domagał się zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach całego okresu zatrudnienia w Spółdzielni (...) w P., łącznie z okresem odbywania w trakcie tego zatrudnienia zasadniczej służby wojskowej od 24.04.1975r. do 8.04.1977r., oraz okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 17.06.1978r. do 18.08.1985r., od 29.06.1987r. do 6.08.1991r. i od 1.01.1992r. do 28.02.1992r.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania uznając, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił jedynie 14 lat 10 miesięcy i 3 dni stażu pracy w szczególnych warunkach. Sąd ten do stażu szczególnego zaliczył wnioskodawcy okres pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w wymiarze 13 lat 9 miesięcy i 15 dni (wyłączając z niego okres 2 miesięcy urlopu bezpłatnego) oraz okres pracy w Spółdzielni (...) w P. od 2.05.1977r. do 19.05.1978r. (tj. 1 rok i 18 dni), w których to okresach wykonywał on pracę kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Zdaniem tego Sądu, w pozostałym okresie zatrudnienia w (...) w P., w tym również w uwzględnionym przez organ rentowy w decyzji z 28 kwietnia 2016r. okresie od 10.09.1974r. do 8.04.1977r., wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach, gdyż pracując od 5.09.1973r. do 9.04.1974r. jako mechanik-monter nie dokonywał napraw pojazdów samochodowych w kanałach remontowych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, czyli pracy wymienionej w Wykazie A, dział XIV poz. 16 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43), zaś od 10.09.1974r. do 23.04.1975r. jako pomocnik kierowcy nie świadczył pracy w warunkach szczególnych określonej w przepisach tego rozporządzenia, w szczególności nie była to praca wymieniona w Wykazie A, dziale VIII poz. 2. Sąd I instancji nie zaliczył również do stażu szczególnego okresu odbywania przez wnioskodawcę od 24.04.1975r. do 8.04.1977r. zasadniczej służby wojskowej, wskazując, że pracę w szczególnych warunkach, tj. kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, podjął on dopiero od 2 maja 1977r., tj. po odbyciu tej służby.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ustalenia Sądu Okręgowego i przyjęta przez ten Sąd kwalifikacja prawna w/w spornych okresów – poza okresem odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej - nie wzbudzają zastrzeżeń i zasługują na pełną aprobatę. Na wstępie odnotować trzeba, że Sąd I instancji prawidłowo zrekonstruował stan faktyczny rozpoznawanej sprawy, bazując nie tylko na dowodach z dokumentów, ale także na zeznaniach wnioskodawcy oraz przesłuchanych na jego wniosek świadków. Sąd właściwie ustalił rodzaj podejmowanych przez wnioskodawcę w spornych okresach obowiązków pracowniczych. Apelujący w wywiedzionym środku odwoławczym w istocie nie kwestionował podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, nie wskazywał na odmienny niż przyjęty przez Sąd Okręgowy charakter wykonywanych prac, czy też ich rozmiar. Powoływał się jedynie na szkodliwe dla zdrowia warunki pracy montera samochodowego wskazując, że wymiar czasu pracy w kanale i poza nim

zależał od rodzaju awarii, która była naprawiana. Argumentacja przytoczona w uzasadnieniu apelacji prowadzi do konkluzji, iż skarżący w istocie nie podważa dokonanej przez Sąd Okręgowy analizy wiarygodności i mocy dowodowej zebranych w sprawie środków dowodowych, lecz nie zgadza się z przyjętą przez ten Sąd kwalifikacją okresu pracy w Spółdzielni (...) w P. od 5.09.1973r. do czasu powołania do służby wojskowej i związaną z tym interpretacją podstawy prawnej orzeczenia, skutkującą negatywną oceną zasadności zgłoszonego przez wnioskodawcę roszczenia o przyznanie emerytury w wieku obniżonym. W tym stanie rzeczy należy podzielić poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne jako prawidłowe i dokonane w oparciu o właściwą ocenę wiarygodności zebranych w sprawie dowodów. Słusznie Sąd Okręgowy stwierdził, że okres pracy wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w P. od 5.09.1973r. do 9.04.1974r. i od 10.09.1974r. do 23.04.1975r. nie podlega zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Jak wynika bowiem z zebranego w sprawie materiału dowodowego w pierwszym z w/w okresów wnioskodawca pracę mechanika-montera pojazdów samochodowych wykonywał przede wszystkim poza kanałem remontowym. Nie negując, że warunki wykonywanej przez skarżącego w tym okresie pracy były również uciążliwe, gdyż dokonywał napraw w zmiennych warunkach atmosferycznych, często w pozycji leżącej pod samochodem, to nie ulega jednak wątpliwości, że tylko praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych, jako praca wymieniona w Wykazie A dział XIV poz. 16 załącznika do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r., podlega zaliczeniu do stażu szczególnego uprawniającego do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Natomiast w drugim wymienionym wyżej okresie skarżący pracował jako pomocnik kierowcy, a tego rodzaju praca niewątpliwie nie została wymieniona, jako praca w szczególnych warunkach, w Wykazie A stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia z 7.02.1983r.

Rację ma natomiast skarżący, że Sąd I instancji nieprawidłowo odmówił uwzględnienia w stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej. Wprawdzie istotnie, przed powołaniem do tej służby wnioskodawca nie pracował w warunkach szczególnych, gdyż pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym pow. 3,5 tony podjął 2 maja 1977r., tj. już po odbyciu służby wojskowej, to jednak okoliczność ta – zdaniem Sądu Apelacyjnego – nie stoi na przeszkodzie możliwości zaliczenia okresu tej służby do stażu szczególnego.

W judykaturze podjęto problematykę kwalifikacji służby wojskowej do celów emerytalnych, akcentując konieczność rozważania tej kwestii z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w okresie pełnienia przez ubezpieczonego służby wojskowej, a nie regulacji obowiązującej aktualnie. W uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 października 2013 r., III UZP 6/13 (OSNP 2014 Nr 3, poz. 42) stwierdzono, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że ustawa z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony, gwarantowała pracownikowi, po spełnieniu warunków w niej wskazanych (określonych w art. 106 ust. 1), wliczenie okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby, oraz rozporządzenie wykonawcze z 1968 r., według którego pracownikowi, który podjął zatrudnienie (stosownie do zasad określonych w § 1 lub 2), zalicza się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w danym zakładzie lub gałęzi pracy oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

W wyroku z 25 lutego 2010 r., II UK 219/09 (niepublikowanym), Sąd Najwyższy przyjął, że zaliczeniu do okresu pracy w warunkach szczególnych podlega okres służby wojskowej, także wówczas gdy nie był on poprzedzony zatrudnieniem w warunkach szczególnych, jeżeli po jej odbyciu pracownik w ciągu trzydziestu dni podjął zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Zgodnie bowiem z art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 827 z

późn. zm. - w brzmieniu pierwotnym), do okresu zatrudnienia wlicza się w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, okres odbywania służby wojskowej, jeżeli po jej odbyciu pracownik w ciągu trzydziestu dni podjął zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Poza sporem jest, że skarżący po odbyciu służby wojskowej 8 kwietnia 1977r. stawiał się do pracy w dniu 2 maja 1977 r., a zatem spełnił ten warunek, a tym samym okres ten winien zostać zaliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych (por. również wywody uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego w składzie powiększonym z 16 października 2013 r., II UZP 6/13 - OSNP 2014 Nr 3, poz. 42). Podobny pogląd został wyrażony w wyroku z 5 sierpnia 2014 r., I UK 442/13 (niepublikowany), w którym uznano, że czas zasadniczej służby wojskowej zalicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) także wtedy, gdy, żołnierz przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej nie był zatrudniony, ale po zwolnieniu z tej służby w ciągu trzydziestu dni podjął zatrudnienie i pracował w szczególnych warunkach pracy. Zasada, według utrwalonego orzecznictwa, jest wliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia (art. 301 k.p.), okres ten bowiem (służby) jest okresem zaliczanym do stażu pracowniczego i od chwili tego zaliczenia stanowi z nim jedność oraz dzieli w przyszłości jego los. Problem wliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia powinien być rozstrzygnięty na podstawie przepisów obowiązujących w dacie podjęcia zatrudnienia po zakończeniu służby wojskowej. Okres służby wojskowej jest bowiem okresem zaliczanym do stażu w tym momencie. Aktualnie obowiązujące (odmienne) przepisy nie mają znaczenia, bowiem zaliczenie okresu służby wojskowej nastąpiło ex lege w dacie podjęcia zatrudnienia po zakończeniu służby wojskowej (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z 22 czerwca 2016 r., III PK 119/15, niepublikowany).

W konsekwencji należy przyjąć, że okres służby wojskowej skarżącego od 24 kwietnia 1975r. do 8 kwietnia 1977r. podlega wliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Okres ten stanowi 1 rok 11 miesięcy i 15 dni, co łącznie z uwzględnionym przez Sąd I instancji okresem 14 lat 10 miesięcy i 3 dni, daje wnioskodawcy wymagany co najmniej 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że H. R. (1) spełnił wszystkie warunki do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co skutkowało z mocy art. 386 § 1 k.p.c. koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji i przyznaniem wnioskodawcy prawa do emerytury od 1 lutego 2016r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on wniosek o to świadczenie (art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 108 k.p.c. ustalając ich wysokość w oparciu o treść § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800).